

Västerviks kommun  
kommun@vastervik.se

2023-11-17

1 (20)

Dnr- SI 2023:5527

# Beslut

---

efter planerad kvalitetsgranskning vid  
Åbyängskolan i Västerviks kommun

## Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Åbyängskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. Kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

### Namnbyte

Den 1 juli 2023 genomförde Skolinspektionen ett namnbyte från *regelbunden* kvalitetsgranskning till *planerad* kvalitetsgranskning. Detta påverkar ingenting vad gäller granskningens innehåll och genomförande.

### Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

### Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Åbyängskolan i följande utsträckning:

#### **Rektors ledarskap**

Rektorn leder och styr i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp hur läroplanens jämställdhetsuppdrag omsätts i undervisningen och utifrån identifierade behov utveckla arbetet med jämställdhet på skolan.

**Undervisning**

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

**Trygghet och studiero**

Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.

**Bedömning och betygssättning**

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i omdömen och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera lärarnas bedömningar och betyg ur ett likvärdighetsperspektiv. Vid omotiverade skillnader mellan exempelvis ämnen, årskurser eller elevgrupper samt avvikelser mellan terminsbetyg och betyg på nationella prov, behöver rektorn diskutera dessa med lärarna.

**Uppföljning**

Huvudmannen ska senast den **20 maj 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till

[skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se](mailto:skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se), eller med post: Box 330, Storgatan 33, 58103 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2023:5527) i de handlingar som sänds in.

## Skolinspektionens bedömning

---

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

### Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn på Åbyängskolan leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens sammanfattade motivering är att rektorn systematiskt följer upp och analyserar skolenhetens kunskapsresultat. Rektorn följer även upp och analyserar undervisningens kvalitet och att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Utifrån analysen fattar rektorn beslut om utvecklingsinsatser och fördelar resurser. Vidare ger rektorn lärarna förutsättningar att samverka och det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen samt att skolans förhållningssätt är tydliga. Rektorn behöver dock stärka sin ledning och styrning av skolans jämställdhetsarbete.

### **Uppföljning och analys**

Rektorn följer regelbundet och systematiskt upp skolans kunskapsresultat. Av intervju med rektorn framgår att kunskapsresultaten följs upp terminsvis då lärarna skriver in resultat i ett digitalt dokumentationssystem. Kunskapsresultaten för alla ämnen och klasser följs upp över tid. Vidare följer rektorn även upp skillnaden mellan pojkars och flickors resultat, resultaten från de nationella proven i relation till betygen i årskurs 6 samt det obligatoriska bedömningsstödet. Rektorn uppger att lärarna gör en analys av eventuella avvikelser mellan nationella provresultat och betyg. Rektorn beskriver vidare att hen inte endast följer upp måluppfyllelse utan även om elever har en god progression. För att synliggöra den progressionen gör rektorn en analys tillsammans med specialpedagogen. Kunskapsresultaten analyseras först av lärarna, därefter av rektorn, biträdande rektorn, specialpedagogen samt specialläraren. Vid höstterminens start utgår den pedagogiska utvecklingsgruppen från de analyser som gjorts under våren. Även av intervjun med elevhälsans representanter framgår att de är delaktiga i uppföljning och analys av kunskapsresultaten då ett av elevhälsans uppdrag är att leda uppföljningsarbetet med lärarna. Under de kvalitetsdialoger, vilka genomförs årligen med grundskolechefen, diskuteras flickor och pojkars resultat samt vilken analys skolan gjort.

Rektorn följer upp undervisningen genomförande. Av intervju med rektorn framgår att hen genom att vara ute i verksamheten samt kontinuerligt via arbetslagsledarna följer upp undervisningens genomförande. Vidare beskriver rektorn att de har kontinuerliga möten och hen har en tät dialog med personal samt arbetslagsledare. Rektorn uppger

att hen tillsammans med grundskolechefen tagit hjälp av delar av den centrala elevhälsan med analysen som sedan används för att utveckla undervisningen. Även arbetsgruppen med speciallärare och specialpedagoger följer upp och analyserar undervisningen och ger feedback till lärarna.

Rektorn följer upp att värdegrundsuppdraget integreras i undervisningen. Av intervjun med rektorn framgår att det finns en planerad insats gällande värdegrund för varje årskurs. Detta arbete sker genom att varje årskurs har en digital mapp som följer med klassen och i den finns information vad gruppen har arbetat med men även vad de kan arbeta med framöver. I mappen fyller pedagogerna i vad klassen arbetat med under året. Denna mapp använder rektorn för att följa upp arbetet med värdegrunden vilket hen gör vid varje terminsslut. Vidare diskuteras värdegrunden även i samband med klassråd utifrån skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling. Under intervjun med elevhälsan beskriver de att de arbetar med värdegrunden på skolan under en speciell period varje år och elevhälsan har arbetat fram ett inspirationsmaterial till lärarna som de använder. Skolan har som mål för läsåret 2023-2024 att få igång fadderverksamheten igen, att genomföra utflyktsdagar samt att öka elevernas delaktighet. Elevhälsan uppger att rektorn följer upp att värdegrunden integreras i undervisningen genom de lärträffar som skolan har. Vidare berättar elevhälsans representanter att rektorn skickar ut en enkät till lärarna som används för att revidera planen mot diskriminering och kränkande behandling. Rektorn presenterar sedan underlaget från enkäten för personalen.

Av granskningen framgår vidare att analysen av skolans samlade resultat visat på behov av ökad struktur och variation i undervisningen. Rektorn uppger att personalen fått arbeta kring ledarskap och struktur i undervisningen. Av inskickat material framgår även att det finns ett utvecklingsbehov inom matematik, svenska och svenska som andraspråk. I ämnena svenska och svenska som andraspråk ser de framförallt läsningen och läsförståelsen som utvecklingsområde. För matematiken genomförs redan en kommunövergripande satsning för F-3. Rektorn fördelar också resurser utifrån behov och följer upp och utvärderar insatta åtgärder tillsammans med klasslärare, specialpedagog och speciallärare. Den pedagogiska utvecklingsgruppen, där rektorn ingår, gör en första resursfördelning utifrån skolans organisation och därefter kontinuerligt utifrån de behov som uppkommer. Ett exempel på insats är att extra personal har satts in i olika elevgrupper. Utvärderingen av insatsen har visat att elever deltar mer i klassrummet och arbetar under lektionerna. Rektorn uppger att de även ser effekten av insatsen på resultaten av de nationella proven.

### **Ledning och organisation**

Rektorn skapar förutsättningar för lärarna att samverka. Av intervjuer med rektorn och lärare samt inskickat material framgår att lärarna har flera olika forum för samverkan. Det är arbetslagsmöte varannan vecka för F-3 och 4-6 och varannan vecka gemensamt. Skolenheten har så kallade lärträffar varje vecka och en gång i månaden läggs det fortbildning under den tiden och på de övriga tre läggs tid på arbetslagsplanering eller annan samverkan. På lärträffarna samverkar lärarna bland annat kring implementeringen av Lgr22 och arbetar med att tydliggöra en röd tråd i undervisningen. Lärarna har även möjlighet till samverkan inom ämneslagen under konferenstid på måndagar och onsdagar där det finns tid för exempelvis planering av undervisning och bedömningsfrågor. Rektorn, biträdande rektorn eller representanter för elevhälsan styr konferensernas innehåll. Enligt elevhälsan har samverkan mellan elevhälsan och lärarna utökats innevarande läsår och även elevhälsamötena är ett forum för samverkan. Vidare uppger rektorn att det kollegiala lärandet som pågår i nuläget är det språkutvecklande arbetssätt (SKUA) samt utveckling av undervisningen i matematik på lågstadiet (TRR). Förstelärare och handledare för ut information om det språkutvecklande arbetssättet till personalen.

Skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och tillämpas av lärarna. Av intervjun med rektorn framgår att skolan har gemensamma förhållningssätt såsom skolans undervisningsstruktur samt skolans trivselregler. Trivselreglerna tas fram av lärarna med input från klassråd och elevråd. Rektorn berättar att alla klasser skapar klassrumsregler och att de finns synliga i klassrummet. Vidare ska eleverna känna till planen mot diskriminering och kränkande behandling.

Obehöriga lärare får en planerad och övervägd introduktion. När det gäller stöd till obehöriga lärare tar rektorn emot dem och introducerar verksamheten för dem. Vidare beskriver rektorn att de till exempel kan få en handledare samt att kollegor i arbetslaget ger stöd vid behov. Rektorn uppger att hen följer upp planering, omdömen och betygssättning för en utbildad lärare. Rektorn uppger vidare att utbildade lärare är med i betygssättningen och att rektorn är ett stöd till lärare under utbildning.

### **Jämställdhetsarbete**

Rektorn styr i vissa delar ett jämställdhetsarbete på skolan. Av granskningen framgår att rektorn följer upp resultat utifrån kön för att synliggöra eventuella könsmonster. Till exempel uppger rektorn att hen följer upp flickors och pojkars olika svar utifrån enkätresultat gällande trygghet och studiero samt analyserar dessa för att sätta in utvecklingsåtgärder. Rektorn följer även upp om det finns skillnader i flickor och pojkars

kunskapsresultat. Rektorn beskriver vidare att hen tagit upp med personalen hur de bemöter eleverna samt att skolan har få manliga pedagoger. Skolan har också arbetat med sexualitet, samtycke och relationer riktat mot årskurs 5 och 6 samt elevernas föräldrar. Lärarna beskriver att de är medvetna om att talutrymmet ska fördelas och att skolan har diskuterat resultat ur ett genusperspektiv. Granskningen visar dock att det saknas en systematik i skolans jämställdhetsarbete. Exempelvis uppger rektorn att analysen av resultaten behöver fördjupas för att ge förklaringar till de skillnader som finns mellan flickor och pojkar. Lärarna och elevhälsan beskriver också att de visserligen arbetar med jämställdhetsuppdraget men att det saknas en ledning och styrning av arbetet.

### Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp hur läroplanens jämställdhetsuppdrag omsätts i undervisningen och utifrån identifierade behov utveckla arbetet med jämställdhet på skolan.

Skolinspektionen bedömer att rektorn kan stärka sin ledning och styrning av skolans jämställdhetsarbete. Granskningen visar att det till delar bedrivs ett jämställdhetsarbete på skolan. Rektorn följer också upp olika resultat och andra parametrar och vissa insatser genomförs på skolan utifrån rektorns uppföljning och analys. Rektorn leder dock inte arbetet med hur läroplanens jämställdhetsuppdrag omsätts i undervisningen och detta arbete följs inte heller upp systematiskt.

Av Lgr 22, avsnitt 2.1, framgår bland annat att läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Vidare framgår i avsnitt 2.8 att rektorn har ett särskilt ansvar för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att, inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete, följa upp och analysera hur lärarna i sin undervisning arbetar utifrån läroplanens jämställdhetsuppdrag. Utifrån det kan rektorn tillsammans med lärarna identifiera utvecklingsbehov och fatta beslut om insatser.

## Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att undervisningen är målfokuserad, strukturerad och varierad. Den innehåller ett aktivt lärarstöd samt inslag som motiverar eleverna och utmanar dem utifrån deras individuella behov och förutsättningar. Eleverna ges också möjlighet att reflektera över det egna lärandet samt utöva inflytande över undervisningen.

### **Målfokus, variation och aktivt lärarstöd**

Undervisningen består av olika typer av uppgifter och aktiviteter så att det blir en variation och balans. Av intervjuer med lärare och observationer framgår att lärarna varierar undervisningen på olika sätt. Till exempel uppger lärarna att lektionerna planeras så att det genomförs olika aktiviteter och ju yngre eleverna är, eller om gruppen behöver det, desto mer variation under lektionen. Det används olika arbetssätt både praktiska och teoretiska. Undervisningen består av olika moment som exempelvis film och experiment förutom muntliga eller skriftliga övningar. Som exempel kan nämnas en lektion där eleverna ska lära sig om trafik och vad man ska tänka på när man cyklar. Läraren varvar mellan att berätta för eleverna, visa filmklipp samt att eleverna genom att använda sax och lim ska klippa ut en del av en stencil för att limma in den i sin bok. Slutligen genomför läraren ett experiment där ett ägg har en hjälm och släpper det från olika höjder. De lektionsobservationer som besöktes var även välbalanserade. Innehåll och arbetsprocesser rymdes inom den tid lektionen varade.

Eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Av elevintervjuer framgår att de får hjälp av sina lärare under lektionerna genom att antingen räcka upp handen, gå fram till lärarens skrivbord eller skriva upp sig på en hjälplista. Av lärarintervjun framgår att när elever har svårt att komma igång med sitt arbete kan en lärare använda sig av en startuppgift med syfte att väcka intresse. Det kan till exempel vara en övning där eleverna kan få en bild att beskriva för en kamrat. Andra elever kan behöva ha ett schema där de bockar av vad de ska göra, tydligt angett hur lång tid en uppgift ska ta eller allmän bekräftelse så eleven kommer vidare i sitt arbete. Lärarna berättar att detta är mycket individuellt och anpassas till elevens behov. Även observationerna visar att eleverna på olika sätt får stöd i sitt lärande. Under exempelvis en lektion i idrott och hälsa fick



elever en extra genomgång av hur kartan ska användas. Under samma lektion visade läraren ett aktivt lärarstöd genom att ställa utmanande frågor till eleverna när de kom tillbaka med sina bilder. Istället för att stämpla ett kort skulle eleverna ta med en bild på ett djur inom en specifik djurart. Läraren kunde ställa frågor kring denna djurgrupp och ha en resonerande dialog med eleven vid både rätt eller felaktigt svar.

Granskningen visar vidare att det är tydligt för eleverna vad de ska göra på lektionerna och varför. Av intervju med lärarna och rektorn samt av observationer framgår att lärarna på olika sätt förmedlar mål och syfte till eleverna. Exempelvis inom ämnet idrott och hälsa kan läraren både beskriva och visa eleverna vad de ska göra. En annan lärare beskriver att hen skriver upp eller berättar om mål och syfte för varje lektion. Det är främst i början av ett arbetsområde som läraren går igenom mål och syfte medan de på efterföljande lektioner har instruktioner för lektionens olika delar uppskrivna på tavlan. Enligt lärarna beskriver de också mål och syfte mer konkret ju yngre eleverna är. Även av elevintervjuer och lektionsobservationer framgår det att det är tydligt vad eleverna ska göra och vad målet med lektionen är. Till exempel uppger eleverna att de vet varför de ska göra olika saker i skolan och att lärarna pratar om att de ska arbeta med olika områden och uppgifter eftersom det står i läroplanen.

Undervisningen är strukturerad och det finns gemensamma arbetssätt för att skapa struktur och tydlighet för eleverna. Av rektorsintervjun framgår att det finns en gemensam struktur på undervisningen i form av bildstöd och struktur för dagen. Alla lärare inleder dagen med en lugn start för eleverna medan upplägget för lektionen är mer individuell. Vidare beskriver rektorn att i arbetsgrupper med speciallärare och specialpedagog har de diskuterat med lärarna kring lektionsstruktur och färgkodning, där exempelvis lektioner har olika färg på schemat för att det ska bli tydligare för eleverna. Alla lärare behöver inte göra likadant, men ramen är viktig för eleverna. Även av lärarintervjun framgår att undervisningen har en gemensam struktur och den finns nedskriven för att även vikarier kan använda den. Vidare beskriver eleverna att det står på tavlan vad de ska göra först och sedan är det en genomgång och ofta eget arbete. I vissa fall får eleverna rita av en klocka och när klockan på vägen visar samma som den de ritat, slutar lektionen. På andra lektioner säger läraren vad de ska arbeta med och det kan även stå på tavlan i punktform.

### **Motivation, stimulans och anpassningar**

I undervisningen finns inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att lärarna har höga förväntningar på eleverna och arbetar utifrån vad som är möjligt just nu för eleverna och utifrån det gör de

en insats som de sedan utvärderar. Att skapa relationer är viktigt i arbetet med elevernas motivation och lärarna beskriver att om de kan koppla skolarbetet till elevernas intressen och ha tydliga svar på när eleverna frågar varför de ska arbeta med något, underlättar det och upprätthåller motivationen. Lärarna uppger även att ämnesöverskridande arbete skapar ett samband mellan olika ämnen vilket påverkar motivationen positivt. Lärarna uppger vidare att de har höga förväntningar på sina elever och vill att de ska nå så långt som möjligt. Lärarna beskriver hur de kan arbeta förberedande genom att tillsammans med eleverna titta på exempel på vad de ska arbeta med. Eleverna kan få berätta vad de känner inför det så det blir tydligt vad som förväntas av eleven. Enligt lärarna är det arbetssättet bra då det ger eleverna möjlighet att signalera att de behöver lite mer utmaningar eller extra hjälp. Lärarna berättar att det är en utmaning att tydliggöra förväntningarna för de yngre eleverna men att de behöver öva på det. Det är även viktigt att ha förväntningar på en hel grupp inte bara individuella elever för att bygga upp en teamkänsla. Under intervjun med elevhälsan uppger de att lärarna arbetar för att stärka elevernas tro på sin egen förmåga genom att arbeta relationellt och att lärarna talar om för eleverna att "det här fixar ni". Det relationella synsättet genomsyrar verksamheten.

Lärarna anpassar undervisningen utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna ger olika exempel på anpassningar de använder i undervisningen. De kan till exempel avskärma material eller markera vilka uppgifter eleverna ska arbeta med utifrån elevernas behov. Det finns även digitala hjälpmedel och uppläsningstjänst men också fysiska hjälpmedel i form av skärmar och stressbollar. Vidare uppger lärarna att många anpassningar syftar till stöd för hela gruppen medan andra insatser är individuella. Enligt elevhälsan följs anpassningarna kontinuerligt upp av speciallärare samt biträdande rektorn. Även eleverna ger exempel på hur lärarna ger stöd via olika anpassningar. Till exempel kan lärarna förklara på olika sätt så att eleven förstår eller be eleven läsa en text eller instruktion flera gånger. Lärarna kan också låta eleverna arbeta tillsammans med en klasskamrat och i matematik kan eleverna få läromedel på olika nivå.

Vidare visar granskningen att elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling till viss del utmanas att nå längre i sitt lärande. Av intervju med rektorn framgår att skolan beställer läromedel som ska kunna ge utmaningar för de eleverna. Ett av verksamhetsmålen är att lärarna ska differentiera sin undervisning så att alla elever utmanas på sin nivå men enligt biträdande rektorn har arbetet främst fokus på de elever som behöver stöd. Även eleverna beskriver att om något är för lätt på en lektion kan de få lite svårare uppgifter. Samtidigt beskriver eleverna att det kan vara så att en elev får hjälpa andra elever om det inte finns extrauppgifter att göra eller att de får läsa en bok eller arbeta med uppgifter de inte är klara med.

**Elevers delaktighet i sitt eget lärande och inflytande i undervisningen**

Det finns utrymme i undervisningen för eleverna att reflektera över sitt eget lärande. Av rektorsintervjun framgår att det för elevernas strategier för lärande finns ett stationssystem i årskurs 1 med olika inlärningsstrategier för varje station. Ytterligare exempel är inlärningsstrategier i matematik och läsning. Vidare kan även läraren i de samhällsorienterande ämnena gå igenom strategier för att läsa text tillsammans med eleverna. Arbetet med studieteknik diskuteras på speciallärarträffar och när de arbetar med lektionsstruktur. Lärarna uppger i intervju att de pratar med eleverna om att pröva att använda olika strategier i sitt lärande. Lärarna ger exempel på att eleverna i årskurs 3 får reflektera på papper eller digitalt kring vad de tycker om olika strategier. Ett moment som även används för att tydliggöra förväntningar, används även här i syfte att reflektera kring sitt lärande, vilket är att diskutera en uppgift innan så eleven kan fundera kring vilket stöd hen behöver. Lärarna ger exempel på att eleverna i årskurs 1 vet vad de behöver arbeta med och att lärarna synliggör elevernas progression. Av elevintervjun framgår att läraren berättar att de kan lösa uppgifter på olika sätt. Till exempel kan eleverna få diskutera i par om hur de kan lösa en uppgift i matematik. Eleverna uppger även att läraren pratar om olika strategier för lärande och att läraren också kan be eleven förklara hur hen tänker och hur hen kommit fram till ett svar. Några elever säger att vissa lärare kan ge dem tips på studieteknik. Eleverna uppger att de får visa vad de har lärt sig på prov eller på uppgifter eller att läraren berättar för dem hur det har gått och på utvecklingssamtalen får de berätta vad de vill bli bättre på.

Eleverna deltar i planering och utvärdering av undervisningen. Av lärarintervjun framkommer att de använder olika sätt för att ge eleverna inflytande över undervisningen. Ett exempel är att lärarna utgår från elevernas förkunskaper vid planering av ett arbetsområde. Genom att ställa frågor till eleverna inför ett arbetsområde och genom att försöka fånga elevernas egna intressen kan lärarna sätta ramar för det de ska arbeta med. Vidare beskriver både elever och rektorn att eleverna blir delaktiga genom att de får göra olika val, bland annat vad gäller innehållet i undervisningen. Som exempel nämns att de kan få välja vilket land eller djur de vill arbeta med. De kan också få välja i vilken ordning de ska göra olika uppgifter. På mellanstadiet kan eleverna få önska hur de vill arbeta inför nästa arbetsområde. Elevhälsan beskriver att elevernas delaktighet i undervisningen varierar mellan lärarna och att elevernas ålder påverkar delaktigheten.

Samtliga intervjuer ger en samstämmig bild av att lärarna utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna. Rektorn uppger i intervju att eleverna till exempel får fylla i en enkät eller post-it lappar efter ett arbetsområde eller en skolvecka. På lågstadiet kan utvärderingen ske i dialog eller diskussion. De yngre eleverna kan även få utvärdera med hjälp av färgerna rött, gult och grönt eller tummen upp eller tummen ner. Lärarna uppger i intervju att det är lättare att utvärdera undervisningen med de äldre eleverna och de kan ställa spontana frågor om dagens lektion, vad de tyckte om den eller frågor som vad har vi gjort och lärt oss idag. Lärarna beskriver även en metod där eleverna kan lägga färgade lappar i sin bok eller lägga lappar upp och ner vid en färg hur det gått på lektionen. Enskilda elever som inte säger så mycket kan få skriva istället för att muntligt redovisa vad de tycker.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

## Trygghet och studiero

### Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömer följande: Skolan arbetar i hög utsträckning för att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att det på skolan pågår ett främjande, förebyggande och åtgärdande arbete för att åstadkomma studiero och en trygg miljö. Personalen kartlägger kontinuerligt elevernas upplevelse av trygghet och studiero och vidtar åtgärder utifrån resultaten. Eleverna är också delaktiga i utformandet av förbättringsinsatserna. Skolans personal har ett utvecklat samarbete samt ett gemensamt förhållningssätt när det kommer till arbetet med att skapa trygghet och studiero.

### Studiero och lugn miljö

Skolan har ett förebyggande och främjande arbete för att skapa studiero som eleverna deltar i och åtgärder vidtas när det inte råder studiero. Av samtliga intervjuer framgår att skolan bedriver ett aktivt främjande arbete för att skapa studiero. Delar i arbetet är

att lektionerna ska ha en tydlig struktur och att lärarna styr elevernas placering i klassrummet. En annan del i arbetet är att skapa gemensamma förhållningssätt. Det sker genom att lärarna diskuterar studieron under såväl arbetsplatsförlagd tid som i arbetslag och på studiedagar. Diskussionerna kan till exempel handla om vad begreppet studiero innebär och vilka gemensamma förväntningar lärarna har. Under inledningen av terminen förde lärarna också samtal om vad som varit framgångsrika arbetssätt avseende studiero. Det finns även en trygghetsgrupp på skolan som tillsammans med lärarna arbetar med studieron. Till exempel arbetar de med rastaktiviteter för att få en bättre studiero och minska konflikterna under rasterna. Lärarna använder också olika metoder i undervisningen för att bidra till ökad studiero. Till exempel kan de använda sig av trafikljus i klassrummen där rött ljus är en signal som betyder att det ska vara tyst i klassrummet. Ljudnivån kan ändras om det ska vara samarbetsövningar eller paruppgifter då mer prat är accepterat i klassrummet.

Skolan följer kontinuerligt upp elevernas studiero. Av intervjuer med rektorn, lärarna och elevhälsan framgår att skolan regelbundet och på flera sätt följer upp hur studieron är för eleverna. Lärarna beskriver att det är viktigt att få med alla elever på vad som gäller och att alla har ett ansvar att alla ska känna att studieron är bra i klassrummet. Lärarna uppger att diskussionerna med eleverna är viktiga för att kalibrera vad studiero är. De äldre eleverna kan sätta ord på studiero medan de yngre eleverna kan få använda sig av trafikljusen eller smilisar. Enligt rektorn diskuterar också trygghetsgruppen studieron med eleverna i mindre grupper. Trygghetsgruppen sammanställer det som eleverna för fram och det redovisas för lärarna. Elevernas upplevelse av studiero följs även upp vid hälsosamtal i årskurs 1 och 4. Även eleverna beskriver att de är delaktiga i arbetet med studieron. Ett exempel de nämner är att alla får vara med och säga vad de tycker om ordningsreglerna. Vidare framgår av elevintervjuerna att eleverna tycker att det är lugnt för det mesta på lektionerna. I Skolinspektionens elevenkät för vårterminen 2023 angav emellertid flickor betydligt lägre värden på frågeområdet studiero jämfört med pojkarna. Utifrån detta har skolan gjort vissa insatser som också är pågående. I det sammanhanget vill Skolinspektionen peka på vikten av att det arbetet fortsätter.

### **Arbetet med trygghet**

Det finns ett medvetet arbete på skolan för att skapa trygghet och utifrån uppföljning och analys fattar rektorn beslut om förbättringsåtgärder. Av skolenhetens verksamhetsplan framgår att i en verksamhet med tillgängliga lärmiljöer och ett gott ledarskap känner alla elever trygghet och att det ska finnas en plan mot kränkande behandling. Ytterligare arbete som beskrivs i verksamhetsplanen är de kontinuerliga samtalen

kring värdegrunden i klassrummen samt en föräldrautbildning för föräldrar om bland annat kränkningar i sociala medier. Vidare uppger rektorn under intervjun att skolenheten har en trygghetsgrupp som går runt och besöker klasserna under läsåret och en låda där eleverna kan lämna in lappar om det är något kring tryggheten de vill berätta eller ha hjälp med. Trygghetsgruppen kommer även in i olika elevgrupper för att arbeta med trygghetsfrågor. Det finns även ett mobilt team inom kommunen för stöd där ett samarbete kring trygghet och studiero genomfördes vid läsårsstarten. Eleverna involveras i trygghetsarbetet genom att de pratar om trygghet på klassrådet och när de tar fram klassrumsregler. Av intervju med lärarna framgår också att skolan arbetar med en fadderverksamhet där elever i årskurs 3 är faddrar åt elever i årskurs 1 och elever i årskurs 6 är faddrar åt elever i årskurs 4. Klasserna gör olika aktiviteter ihop såsom att åka skridskor eller ha högläsning

Vidare beskriver rektorn att hen får reda på elevernas upplevelse av trygghet via enkäter och lärare. Rektorn ger några exempel på enkäter såsom Skolinspektionens enkät och skolans egen enkät. Stora enkäter genomförs en gång per läsår medan klasslärarna genomför mindre enkäter oftare. Ytterligare metoder för att få reda på om eleverna känner sig trygga är lära-känna samtal där trygghet ingår samt samtal på grupp- och individnivå. Rektorn uppger även att de frågar eleverna om de känner sig trygga med personalen. Skolan gör även trygghetspromenader på lågstadiet med elevrådet för att identifiera trygga och otrygga platser i skolan och på skolgården. Skolan har identifierat otrygga områden såsom matsalen och omklädningsrum, även förflyttningarna kan upplevas som otrygga. Exempel på åtgärder som satts in utifrån uppföljningen är att vuxna i ökad utsträckning är närvarande på de platser eleverna upplever som otrygga. Skolan erbjuder också ett flertal aktiviteter under rasterna. Av intervju med eleverna framgår att de anser att de blir bra behandlade av lärarna. Eleverna vet också vem de ska vända sig till om det uppstår konflikter.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

## Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömningar och betyg ges i flera delar.

Skolinspektionens sammanfattande motivering är att rektorn ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra likvärdiga bedömningar och för att kunna sätta likvärdiga betyg. Rektorn följer även upp skillnader i betyg samt mellan resultat på nationella prov och betyg. Analysen av orsaker till uppkomna skillnader behöver dock utvecklas för att relevanta åtgärder ska kunna vidtas.

### **Kvalitetssäkring av bedömningar och betyg**

Rektorn ger lärarna förutsättningar att använda olika metoder och verktyg för att göra likvärdiga bedömningar och sätta likvärdiga betyg. Av intervjun med rektorn och av inkomna handlingar framgår att avseende arbetet med att kvalitetssäkra betyg och bedömningar har skolenheten arbetat med sambedömning gällande de nationella proven i svenska, engelska och matematik. Rektorn uppger vidare att i de ämnen som inte har nationella prov använder lärarna de nationella bedömningsstöden. Sambedömning sker även i de lägre årskurserna där det inte sätts betyg och lärarna har kontinuerliga diskussioner där även rektorn deltar och får konkreta frågor av lärare kring bedömning samt är en samtalspartner utifrån styrdokumentet. Vidare deltog alla lärare på skolan förra läsåret i en föreläsning samt workshops i kommunen gällande betyg och bedömning och Lgr22. Både rektorn och lärarna uppger också att det finns nätverk för praktiskt-estetiska ämnen i kommunen där utrymme finns att samverka kring bedömning. Skolenheten samarbetar även med andra skolor inom det som rektorn refererar till som "norra land" samt har ett visst samarbete inom skolområdet. En utmaning i detta samarbete uppger rektorn vara de avstånd som är mellan samarbetskolorna. Under lärarintervjun beskriver lärarna att de arbetar med likvärdig bedömning och kvalitetssäkring tillsammans med såväl speciallärare som arbetslagen. Lärarna uppger även att de pratar bedömning och betyg i det lilla arbetslaget. De lärare som är saknar behörighet i det ämne de undervisar i har en dialog med den legitimerade lärare som ska skriva under betygen samt ges möjlighet att diskutera sina bedömningar i ett sambedömningsmöte.

### **Uppföljning och analys av bedömningar och betyg.**

Rektorn följer upp och till viss del analyserar skillnader i lärarnas bedömning och betygsättning. Av intervjun med rektorn framgår att hen jämför resultaten av de nationella proven med betygen i årskurs 6. Rektorns jämförelse av resultat i årskurs 4 och 5 är mer begränsad. Det är speciallärargruppen som främst följer upp elevernas omdömen i årskurs 4 och 5. Rektorn beskriver vidare att hen följer upp resultaten i ämnena svenska och matematik då det är dessa ämnen som avviker mest. När det gäller avvikelserna mellan de nationella proven och betygen diskuterar de på skolan varför det ser ut som det gör. Rektorn uppger att det finns olika förklaringar till avvikelserna, till

exempel att vissa moment som provades inte har gått igenom i undervisningen. Rektorn beskriver att skolan har diskuterat avvikelser kring att eleverna får ett lägre terminsbetyg än vad de nationella proven visar. Enligt rektorn är det viktigt att lärarna använder hela betygsskalan, inte bara E, C och A. Rektorn uppger att lärarna generellt sätter lägre betyg under hösten, så att eleverna ska förbättra sina resultat under våren men att dessa diskussioner behöver fortsätta. Rektorn förklarar vidare att hen har observerat att det sker en betygsinflation och det behöver de titta närmare på. Vidare uppger rektorn att de inte gör fler jämförelser bland annat på grund av tidsbrist. Rektorn beskriver att det finns avvikelser mellan lärarna och att de arbetar med handledning och coachning till lärare vid behov.

### Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver följa upp och analysera lärarnas bedömningar och betyg ur ett likvärdighetsperspektiv. Vid omotiverade skillnader mellan exempelvis ämnen, årskurser eller elevgrupper samt avvikelser mellan terminsbetyg och betyg på nationella prov, behöver rektorn diskutera dessa med lärarna.

Skolinspektionen bedömer att rektorn kan fördjupa sin analys gällande bedömningar och betygsättning ytterligare. Av granskningen framgår att rektorn har följt upp den diskrepans som finns mellan nationella prov och terminsbetyg i årskurs 6 men analysen behöver fördjupas. Vidare följer inte rektorn upp lärarnas bedömning i årskurs 1-3 ur ett likvärdighetsperspektiv. Därav behöver analysen utvecklas för att relevanta åtgärder ska kunna vidtas.

Av 1 kap. 9 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas. Vidare anges i 3 kap. 14 § skollagen att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar.

Av Betyg och prövning – kommentarer till Skolverkets allmänna råd om betyg och prövning (SKOLFS 2022:417, s. 48). framgår att det är centralt att rektorn är väl insatt i de bestämmelser som gäller för betyg och betygsättning och följer upp betygen och betygsättningen på skolenheten. Detta är en del av det systematiska kvalitetsarbete som rektorn leder. För att kunna göra ändamålsenliga analyser av resultaten behöver statistik för betyg i de olika ämnena tas fram, sammanställas och analyseras. Det behöver även finnas statistik för betygen på de nationella proven. Rektorn behöver kunna analysera om det finns avvikelser mellan till exempel betyg och nationella provbetyg i



olika undervisningsgrupper. Det kan även handla om att undersöka skillnader till exempel utifrån kön eller socioekonomiska faktorer. Rektorn kan också analysera betygsfördelningen mellan olika elevgrupper i ämnen där det inte finns nationella prov. Om avvikelser eller skillnader förekommer behöver rektorn undersöka om dessa är motiverade eller inte. Rektorn behöver vara särskilt uppmärksam på återkommande mönster.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn utvecklar arbetet med att identifiera och analysera eventuella avvikelser i lärarnas bedömningar och betyg. Analysen behöver omfatta samtliga årskurser, ämnen, elevgrupper, inom och mellan skolor samt skillnader mellan nationella provbetyg och terminsbetyg. Finns det avvikelser behöver rektorn diskutera och problematisera dessa tillsammans med lärarna.

#### På Skolinspektionens vägnar

X Anders Berggren

---

Beslutsfattare  
Signerat av: Anders Berggren

X Ann-Charlotte Ehn

---

Föredragande  
Signerat av: Ann-Charlotte Ehn

I handläggningen av ärendet har även Jenny Töredal och Helena Forsberg medverkat.

## Bilaga 1: Underlag för bedömning

---

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 6 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska granska vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter. Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

### Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet i omdömen och betyg? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:  
[www.skolinspektionen.se](http://www.skolinspektionen.se)

## Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

---

Skolinspektionen besökte skolenheten den 11-12 september 2023. Besöket genomfördes av Ann-Charlotte Ehn, Jenny Töredal och Helena Forsberg.

Åbyängsskolan är en grundskola som ligger i Västerviks kommun med årskurserna 1-6. Vid skolenheten bedrivs även utbildning i förskoleklass och fritidshem, men dessa verksamheter omfattas inte av denna granskning. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök hade skolan cirka 210 elever på skolan i årskurs 1-6 och det finns 28 undervisande lärare. Skolan leds av rektorn samt en biträdande rektor på 50 procent.